

quadern o més en el procés de còpia o en el mateix original copiat. Manquen, per tant, els capítols dedicats als sants del mes d'abril. En l'actual edició s'han completat el paràgrafs que faltaven dels capítols 52 i 64 amb el manuscrit de Vic. I els capítols que manquen sencers s'inclouen en un annex al final de l'obra, a partir també del manuscrit de Vic. Per últim, s'adverteix que s'utilitzen en l'edició dos tipus de notes a peu de pàgina. Unes d'aparat crític, amb les variants respecte als altres testimonis conservats, però sense incloure les varietats gràfiques i morfològiques del text. I altres de caràcter contextual, que apareixen al final de cada capítol «i que serveixen per a identificar les festivitats, els sants, els personatges històrics i els llocs esmentats. Aquestes notes provenen majoritàriament de l'edició de Càmara (2013)» (p. 127).

Ens trobem, per tant, davant d'una obra ben meritòria que ens dona a conèixer, amb rigor i profunditat, un dels manuscrits inèdits de la traducció catalana de la *Llegenda àuria*. Una traducció considerada molt primerenca i propera al text llatí i, per tant, un exponent important dels primers temps de la literatura catalana. Com indiquen els responsables, l'estudi i l'edició de la resta de capítols del *Flos sanctorum o Vides dels sants pares*, com també l'atenció a capítols de manera individualitzada, que s'aniran publicant en volums posteriors, «permetrà poder conèixer millor aquesta traducció catalana tan complexa i alhora tan rica lingüísticament» (p. 69). Tot dins d'un esplèndid projecte editorial de les PAM, que va ser un dels últims iniciat personalment pel benvolgut i enyorat pare Massot que, malauradament, no l'ha pogut veure completat.

Vocabulari de la llengua catalana medieval

GLÒRIA RIBUGENT GUBAU

Universitat de Barcelona
gloriaribugent@ub.edu

COLÓN (2022): Germà Colón Domènech (dir.), *Vocabulari de la llengua catalana medieval, de Lluís Farauo de Saint-Germain: una selecció*, Maria-Pilar Peera i José Enrique Gargallo (eds.), Barcelona: IEC, Secció Filològica; «Biblioteca Filològica» 89.

L'obra que ressenyem parteix de la tasca del bibliòfil i erudit Lluís Farauo de Saint-Germain (1867-1957) (CIFUENTES 2017), qui, per al seu ús personal, anà recollint mots i expressions de textos medievals, i va formar un cedulari manuscrit que es conserva en setze calaixos llegats a l'IEC juntament amb el seu fons. Farauo hi inclogué no només el lèxic de les obres que va estudiar i editar, sinó que també va buidar totes les obres que tenia a l'abast, literàries i no literàries

(particularment, científiques), i també tot de documents dels arxius històrics catalans. Germà Colón va «culminar» l'obra de Faraudo, segons paraules de Gargallo (p. 11), amb la digitalització de les cèdules fins llavors inèdites, i la creació d'una base de dades en suport digital (consultable a <<https://iec.cat/faraudo/>>), una eina excepcional per a tothom qui estudia textos medievals, atès que compta amb 41.045 entrades (més del doble que les 19.000 del DCVB que fan referència explícita a la llengua antiga, segons indica Perea, p. 34). Colón, en el moment que va veure que la base de dades estava acabada, va proposar-se de fer una edició en paper d'una selecció d'unitats, i ara la publicació en paper d'aquest recull li fa un homenatge, després de la seva mort l'any 2020.

La introducció s'obre amb una «Presentació del projecte Vocabulari de la Llengua Catalana Medieval de Lluís Faraudo de Saint-Germain», de Colón (p. 13-16), on presenta el projecte del *Vocabulari*, i descriu la metodologia per a la digitalització de les fitxes del llegat de Faraudo. Tot seguit, un segon article de Colón («El *Vocabulari de la llengua catalana medieval* de L. Faraudo de Saint-Germain», p. 17-26), publicat abans a *Caplletra* (52, 2012, p. 95-105), presenta el projecte de base de dades, aleshores en curs. Detalla les principals obres de lexicografia medieval catalana, presenta una semblança biogràfica de Faraudo i la seva obra, i mostra l'abast del contingut del *Vocabulari* tot comparant-lo amb el DCVB i posant alguns exemples de primeres documentacions, la riquesa en la descripció de mots derivats, la terminologia bèl·lica o altre lèxic especialitzat.

A l'apartat «La publicació» (p. 27-34), Maria-Pilar Perea repassa l'ús que Colón feu del cedulari de Faraudo en els seus estudis, i, sobretot, aprofundeix en la relació entre el *Vocabulari* de Faraudo i el DCVB. Moll no pogué accedir a les fitxes de Faraudo, inèdites, i l'únic contacte que hi tingué fou a través d'un centenar de mots d'exemple continguts a l'article del mateix Faraudo «Consideracions entorn d'un pla de glossari raonat de la llengua catalana medieval», publicat a la *Miscel·lània Fabra* (1943, p. 143-174), que sí que tingué presents en la redacció del DCVB. Perea, doncs, recull diversos exemples de referències explícites al *Vocabulari* contingudes al DCVB, algunes de crítiques, exemples d'obres editades per Faraudo citades al DCVB i definicions coincidents.

El gruix de l'obra, la selecció de mots i expressions del *Vocabulari*, està repartit en quatre apartats: mots, locucions, interjeccions i exclamacions, i onomatopeies, amb uns set-cents exemples. Els mots, per la seva banda, estan organitzats en quatre apartats: mots que no són documentats en altres fonts lexicogràfiques (com *bonitell*, 'bonítol'), mots que aporten el significat de termes que no en tenen en el DCVB (com *barafustar*, 'confondre, trastornar', un terme que el DCVB recull, a partir d'un exemple de Muntaner, però no defineix), mots que inclouen una accepció diferent a la que apareix al DCVB (com el sentit de *cosc* com a 'pinyol de fruita') i mots, en general absents d'altres repertoris, que al DCVB contenen definicions dubtoses, que s'aclareixen al *Vocabulari* (com *cornar*, 'enquadrernar o relligar', amb la definició recollida al DCVB amb un interrogant i confirmada per Faraudo amb dos exemples clars).

Tanquen l'obra dotze imatges de mostra d'algunes cèdules que recollí Farau-do —que podrien haver-se reproduït amb una més gran definició, atès que són fotografies i no escanejos—, dos índexs alfabètics de les fonts del *Vocabulari*, d'una cinquantena de pàgines; i, finalment, un índex de mots i expressions, útil atès que, en el recull, els mots no es presenten en una única llista, sinó que s'ordenen alfabèticament en els quatre apartats diferents.

La selecció del *Vocabulari de la llengua catalana medieval* no és una obra de consulta substitutòria del Farau-do, que es troba de forma completa en línia, però sí que n'és una mostra excel·lent per capbussar-s'hi, descobrir-lo, detectar mancances a altres fonts lexicogràfiques i, també, identificar els camins per on seguir avançant en la recerca lexicogràfica, com ara els mots sense definir del Farau-do.

La mostra, finalment, fa evidents les mancances que té el DCVB, que hauria de ser una obra tancada. Els últims anys, alguns investigadors han demanat que això canviés: Josep Perarnau i Espelt, per exemple, ha reivindicat la necessitat de la compleció del DCVB (PERARNAU 2003); o Lluís Cifuentes, d'altra banda, ha apuntat que ni el DCVB ni el DECat de Coromines no són complets en algunes matèries científiques, ja que no tenen entre les seves fonts cap text corresponent a obres teòriques de la medicina, l'enciclopedisme mèdic, l'ètica mèdica, l'alquímia o les tècniques, sovint encara inèdites (CIFUENTES 2012). A la introducció de l'obra que ressenyem, s'hi recull la voluntat de Colón que els materials del *Vocabulari* «passassen a un banc de dades que hauria de tenir com a base principal els diccionaris d'Alcover-Moll, Aguiló, Balari, l'etimològic de Colomines, el glossari de Farau-do de Saint-Germain i les nombroses monografies esparses en publicacions filològiques, per tal de formar un corpus de l'idioma antic que sia la base on refermar-se en l'estudi científic de la nostra llengua» (p. 29). L'estudi dels textos antics es beneficiaria molt d'una eina d'aquestes característiques, i potser la *Selecció del Vocabulari de la llengua catalana medieval* pot ser-ne un punt de partida.

BIBLIOGRAFIA

- CIFUENTES (2012): Lluís Cifuentes, «Hacia un nuevo Vocabulario del catalán técnico medieval», en Graça Rio-Torto (ed.), *Léxico de la ciencia: tradición y modernidad*, Munic: LINCOM GmbH, p. 33-56.
- CIFUENTES (2017): «Lluís Farau-do de Saint-Germain (1867-1957)», dins *Homenatges de Ciència.cat*. En línia a: <https://www.ciencia.cat/lluis-farau-do-de-saint-germain-1867-1957>. [Consulta: 1/9/2023]
- PERARNAU (2003): Josep Perarnau i Espelt, «L'Alcover-Moll, no s'hauria de completar?», *Arxiu de textos catalans antics*, 22, p. 657-661.